

Vånga kyrka

56.1815, 14.3747

När Vånga kyrka byggdes i tegel på 1200-talet helgades den åt Sankt Laurentius, som är skyddspatron för kockar, bagare och brandmän, och därtill även bibliotekens skyddspatron, då han enligt legenden också skyddade kyrkornas böcker och kärl. Han är tillika Lunds domkyrkas skyddshelgon.

Endast ett litet parti av det medeltida långhusets södra vägg återstår idag. Kyrkan som bland annat är känd för sin altarmålning av konstnären Pär Siegård - och jag återkommer strax till denna - är i sitt nuvarande skick från år 1867. Men långhusets västra delar och tornet är från 1700-talet, liksom långhusets nordvägg, medan den motsatta väggen i söder är från medeltiden.

När man 1728 utvidgade kyrkan revs långhusets och korets nordväggar och nya uppfördes parallellt några meter norr om de gamla. Kyrkan blev på så sätt avsevärt bredare än förut, men längden förblev densamma och koret var alltjämt något smalare än långhuset.

Det nuvarande tornet uppfördes år 1760 och försågs med en väderflöjel, som också finns kvar, märkt med året 1761.

Kyrkans stora ombyggnad skedde år 1867. Man behöll då tornet och långhuset men rev ner koret och i dess ställe byggde ett stort tvärskepp med en halvcirkelformad sakristia i öster. Den gamla altaruppsatsen togs bort och ett nytt altare byggdes framför ett avgränsande skrank vid övergången från kyrkan till sakristian. På väggen över altaret målades en bild av Uppståndelsen, vilken senare togs bort.

Bården på altarets framsida är ritat och vävt av textilkonstnärinnan Hellevi Kjellhard.

I samband med en renovering av kyrkan i början av 1940-talet murades öppningen mellan kyrkan och sakristian igen och på den nya korväggen målades den stora alfresco-målningen av Pär Siegård, som har blandat bibliska och skånska motiv. Huvudmotivet är Kristi förklaring på det heliga berget, inför apostlarna Petrus, Jakob och Johannes, med Moses och Elias som vittnen från Gamla Testamentet. Nedre delen av målningen framställer fyra av Jesu liknelser, nämligen från vänster till höger: såningsmannen, de två bröderna, som ombads av fadern att arbeta i vingården, de anförtrodda punden och det ofrukta trädet, som fick stå kvar ännu ett år. De bibliska bilderna är insatta i en stiliserad återgivning av Vånga-bygden, med Ivösjön och Ivö klack som bakgrund till förklaringen, och fruktträd i vår- och höstdräkt kring liknelsebilderna.

Pär Siegårds fresk ersatte fyra oljemålningar på träpannå av Måns Jönsson från Jämshögt. Två av dessa målningar med Getsemane och Golgatamotiv har efter konservering åter hängts upp i kyrkan på långhusets väggar.

Mittpartiet av altaruppsatsen från 1682, med en snidad bild av Nattvardsinstiftelsen förvaras på Kristianstads museum. Ramverket har dock försvunnit.

En madonnabild som förmodligen är från 1400-talet finns nu på Historiska muséet i Lund.

Predikstolen är från 1590-talet.

Dopfunten har efter många skiftande öden återfått sin plats i kyrkan. Den är gjord på 1200-talet av granit i enkel stil med ett par ornament i form av så kallade rundstavar som enda prydnad.

Kyrkans första orgel på plats 1867. Den byggdes om 1941, men har senare ersatts av en helt ny orgel, byggd 1973 av orgelbyggare Gunnar Carlsson i Borlänge. Fasaden är dock från den ursprungliga orgeln från 1800-talet.

Den ena av kyrkklockorna blev omgjuten år 1665 av en äldre klocka.

Källor:

Webb: Uppmana-Vånga församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4

Bok: "Vånga kyrka genom tiderna", Benkt Olén 1967.